

Streszczenie rozprawy doktorskiej

**pt. *Wybrane korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej,*
napisanej przez mgr Patrycję Linkiewicz pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Lewickiej-
Zelent, prof. UMCS i promotor pomocniczej dr Ewy Trojanowskiej**

Problematyka podjęta w rozprawie doktorskiej koncentruje się wokół kompetencji językowych, uznawanych współcześnie za jedną z podstawowych umiejętności. Usytuowano ją w kontekście młodzieży – priorytetowego pokolenia przyszłości, a także języka angielskiego – swoistego *dura necessitas* czasów współczesnych. Przyjmując za punkt wyjścia często dające się zauważyć nieefektywne, wieloletnie uczenie się języka angielskiego, zdecydowano o wyodrębnieniu korelatów kompetencji językowych młodzieży. Oddziałując na nie można bowiem wzmocnić kompetencje językowe. Korelatami kompetencji językowych uczyniono zjawiska funkcjonujące w obszarze pedagogiki i psychologii, takie jak: kompetencje społeczne, motywacja, samoocena, style radzenia sobie ze stresem. Ponadto zweryfikowano czy kompetencje językowe młodzieży licealnej korelują z płcią, miejscem zamieszkania, poziomem nauczania języka angielskiego w szkole średniej, poziomem znajomości języka angielskiego przez ojca i matkę oraz systemem kształcenia, tj. systemem przed reformą z 2017 roku oraz po reformie.

W świetle powyższego unaocznia się interdyscyplinarny charakter pracy, wpisujący się w takie dyscypliny naukowe, jak: glottodydaktyka, lingwistyka stosowana, pedagogika czy psychologia. Praca składa się z siedmiu rozdziałów, z czego w czterech pierwszych zawarto rozważania teoretyczne, skupiające się na istocie znajomości języka angielskiego, młodzieży, kompetencjach językowych oraz wybranych korelatach, potencjalnie powiązanych z nimi. Opracowano rozdział metodologiczny oraz dwa kolejne, poświęcone analizie wyników badań. W ostatnim z nich wyodrębniono korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej. Następnie dokonano podsumowania wyników badań oraz sformułowano zakończenie, zawierające m.in. szereg rekomendacji dla działalności glottodydaktycznej i wychowawczej.

Przeprowadzone w rozprawie doktorskiej badania własne objęły 160 licealistów z województwa lubelskiego, z czego 80 ukończyło szkoły ponadgimnazjalne, a kolejne 80 – szkoły ponadpodstawowe. Celem badań było wskazanie wybranych korelatów kompetencji językowych młodzieży licealnej. Główny problem badawczy zawierał się zatem w pytaniu: jakie są korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej? Do głównego problemu badawczego sformułowano osiem pytań szczegółowych oraz hipotezę badawczą. W badaniach posłużono się następującymi narzędziami badawczymi: testem z języka angielskiego

konstrukcji własnej, kwestionariuszem umiejętności mówienia, kwestionariuszem ankiety własnej konstrukcji, Kwestionariuszem Kompetencji Społecznych KKS-A (M) A. Matczak, Kwestionariuszem Radzenia Sobie w Sytuacjach Stresowych (CISS) J. Parkera i N. Endlera w polskiej adaptacji J. Strelau, A. Jaworowskiej, K. Wrześniewskiego, P. Szczepaniaka, Skalą Samooceny SES M. Rosenberga w polskiej adaptacji I. Dzwonkowskiej, K. Lachowicz-Tabaczek oraz M. Łaguny, Kwestionariuszem Motywacji Do Nauki Języka Obcego R. Gonzalesa (FLLMQ-F) w polskiej adaptacji A. Lewickiej-Zelent i P. Linkiewicza. Wyniki badań umożliwiły udzielenie odpowiedzi na główny problem badawczy, pytania szczegółowe, jak i zweryfikowanie hipotezy badawczej.

Udowodniono, że dodatnimi korelatami kompetencji językowych młodzieży licealnej są wszystkie składowe motywacji do nauki języka obcego, tj. potrzeba komunikacyjno-afiliacyjna, zawodowo-finansowa, własnej skuteczności, integracji kulturowej, zrozumienia kulturowego i samozadowolenia. Każda z umiejętności językowych, stanowiąca o kompetencjach językowych podmiotu, dodatnio koreluje również i z miejscem zamieszkania. Znajomość języka angielskiego przez matkę koreluje z umiejętnościami mówienia oraz posługiwania się leksyką i gramatyką, a znajomość języka angielskiego przez ojca dodatkowo z umiejętnościami słuchania i pisania. Do pozostałych korelatów kompetencji językowych młodzieży licealnej należą: uczenie się w systemie kształcenia po reformie z 2017 roku w odniesieniu do umiejętności słuchania, mówienia i czytania, rozszerzony poziom nauczania języka angielskiego w szkole średniej w odniesieniu do umiejętności czytania, pisanie i posługiwania się środkami leksykalno-gramatycznymi oraz styl radzenia sobie ze stresem skoncentrowany na emocjach w odniesieniu do umiejętności pisanie, słuchania i posługiwania się środkami leksykalno-gramatycznymi. Wykazano także ujemną korelację kompetencji społecznych w sytuacjach wymagających asertywności z każdą ze składowych kompetencji językowych, za wyjątkiem umiejętności mówienia. Jednocześnie korelatami kompetencji językowych młodzieży licealnej nie są: płeć, samoocena, styl radzenia sobie ze stresem skoncentrowany na zadaniu i unikaniu, kompetencje społeczne w sytuacjach intymnych i ekspozycji społecznej, jak i kompetencje społeczne ogółem.

Stwierdzono, że ponad 3/4 badanej młodzieży cechowało się niskim poziomem globalnej samooceny, a dominującym stylem radzenia sobie ze stresem był styl skoncentrowany na emocjach. Młodzież miała też niski lub średni poziom kompetencji społecznych w sytuacjach intymnych, niski – w sytuacjach wymagających asertywności oraz wysoki – w sytuacjach ekspozycji społecznej.

Słowa kluczowe: kompetencje językowe, młodzież licealna, korelaty kompetencji językowych

mgr Patrycja
Linkiewicz